

Medregning af legat ved opgørelse af egenindtægt efter reglerne om statens uddannelsesstøtte

FOB nr. 86.166

Ombudsmanden udtalte over for ankenævnet for uddannelsesstøtten, at han fandt det mest nærliggende at sidestille et legat, der var ydet til dækning af et ganske bestemt på forhånd angivet formål, med et genstandslegat således, at det blev holdt uden for opgørelsen af egenindtægten efter reglerne i loven om statens uddannelsesstøtte.

Henstillet til ankenævnet at undergive sagen en fornyet overvejelse.

(J. nr. 1986-130-713).

A klagede til ombudsmanden over en afgørelse fra ankenævnet for uddannelsesstøtten, hvorved ankenævnet havde tiltrådt en afgørelse fra statens uddannelsesstøtte om, at han skulle tilbagebetale 5.467 kr. exclusive renter af et stipendium, som han havde modtaget i støtteåret 1981/82 under henvisning til, at hans egenindtægt i støtteåret oversteg den gældende egenindtægtsgrænse.

Af de foreliggende oplysninger fremgik det, at A på indtægtskontrolskemaet til statens uddannelsesstøtte vedrørende støtteåret 1981/82 havde oplyst, at han i hele støtteåret havde haft en bruttoindtægt excl. stipendium på 31.969 kr. Han oplyste endvidere, at 4.979,70 kr. heraf udgjorde 2 legater på henholdsvis 3.000 kr. og 1.979,70 kr., der imidlertid var »øremærkede penge« til dækning af udgifter i forbindelse med hans studieprojekter. A mente derfor, at disse beløb ikke kunne betragtes som indtægt.

Statens uddannelsesstøtte krævede, at A tilbagebetalte 5.467 kr. som for meget modtaget stipendium. A havde i støtteåret fået udbetalt 12.998 kr. i stipendium fra statens uddannelsesstøtte, og i støtteåret 1981/82 var den højeste tilladte egenindtægt, incl. det tildelte stipendium, fastsat til 39.500 kr.

A klagede til ankenævnet for uddannelsesstøtten over statens uddannelsesstøttes afgørelse om, at de ovennævnte 2 stipendier på i alt 4.979,70 kr. skulle medregnes i hans faktiske bruttoindtægt i støtteåret 1981/82. Han oplyste, at de 2 stipendier var et stipendium fra »Einar Hansens Forskningsfond« og et stipendium fra »Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse«. For at kunne give en tilfredsstillende besvarelse af problemstillingen for hans specialer havde han været nødsaget til at foretage arkivbesøg i udlandet med efterfølgende kopiering af fundet kildemateriale. Disse arkivbesøg havde han ikke haft økonomisk mulighed for at overkomme inden for indtægtsrammen på 39.500 kr. Da han således ikke kunne forøge sine økonomiske ressourcer gennem erhvervsarbejde, havde det været nødvendigt for ham at få tildelt legaterne, idet han ikke ønskede at optage lån. Han anførte videre, at legaterne alene kunne anvendes til forskningsformål og studiemæssige formål.

I anledning af klagen til ankenævnet udtalte statens uddannelsesstøtte, at uddannelsesstøtten fastholdt, at legater, uden hensyn til om de er givet til særligt formål, herunder studierejselegater, skulle medregnes ved opgørelsen af indtægten. Uddannelsesstøtten bemærkede, at det af ansørgvejledningen 1981/82, pkt. J, som A med sin underskrift på ansøgningskemaet havde erklæret at have gennemlæst, fremgik, at det er ansøgerens dagpenge, sygedagpenge, barseldagpenge, legater, renter m.v., der skulle lægges til grund ved stipendieberegningen.

Under ankenævnets behandling af sagen bad nævnet A om at oplyse, hvad legaterne var anvendt til.

A oplyste, at 3.004,96 kr. var anvendt til kopiering af arkivalier i udlandet og Danmark og til indkøb af litteratur.

Ankenævnet for uddannelsesstøtten traf herefter følgende afgørelse:

» ...

Ankenævnet skal udtale, at man må være enig med statens uddannelsesstøtte i, at det i henhold til støttereglerne er den uddannelsessøgendes bruttoindtægt, der ligger til grund for stipendieberegningen, jfr. lov om statens uddannelsesstøtte af 23. maj 1979, § 5, jfr. § 6, jfr. bekendtgørelse om uddannelsesstøtte af 21. maj 1980 § 17 og hertil uddannelsesstøttens regelsamling for støtteåret 1981/82, III, 4.1.1. Ifølge sidstnævnte er det alene boligsikring, børnetilskud, ungdomsydelse, hjælp ydet efter den sociale bistandslovs § 42, stk. 1, og supplerende hjælp i henhold til bistandsloven i øvrigt samt statsgaranteret studielån, der *ikke* medregnes i egenindtægten. Legater og private stipendier skal således medregnes i den uddannelsessøgendes egenindtægt. Nævnet finder derfor ikke anledning til at tilsidesætte uddannelsesstøttens afgørelse, hvorefter De på grund af for høj egenindtægt i 1981/82 skal tilbagebetale for meget modtaget stipendium 5.467 kr. med renter fra støtteperiodens ophør.

...«

A anmodede ankenævnet om en nærmere begrundelse for nævnets afgørelse, og ankenævnet meddelte herefter A følgende:

»... ifølge en langvarig praksis i statens uddannelsesstøtte, som er tiltrådt af ankenævnet, medregnes ved opgørelsen af bruttoindkomsten den uddannelsessøgendes samlede indtægter i støtteperioden, f.eks. indtægt fra ansættelsesforhold, indtægt fra selvstændig erhvervsvirksomhed, indtægt som medhjælpende ægtefælle, rente eller udbytte og indtægter af udlejning af fast ejendom eller løsøre. Fradrag i indkomsten anerkendes således normalt ikke, heller ikke for fradrag, som anerkendes af skattevæsenet. For selvstændige erhvervsdrivende og ejere af udlejningsejendomme anerkendes dog fradrag for udgifter til at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten.

Med hensyn til legater kan det oplyses, at ankenævnet i tre konkrete sager sidestillede private legater, der var givet til dækning af undervisningsafgift ved en uddannelsesinstitution i udlandet, med stipendietillæg ydet efter § 9, stk. 4, i loven om statens uddannelsesstøtte, således at legatet, ligesom et stipendietillæg, bevirkede en tilsvarende forhøjelse af egenindtægtsgrænsen efter § 6, stk. 5, i loven om statens uddannelsesstøtte. Denne ændrede fortolkning af bestemmelserne om bruttoindkomst betyder, at fra 1. august 1984 bevirker

legater, som udtrykkeligt er givet til hel eller delvis dækning af undervisningsafgifter ved uddannelsesinstitutioner i Danmark eller i udlandet, en forhøjelse af maksimumsbeløbet for egenindtægten på tilsvarende måde som hjemlet i uddannelsesstøtteleovens § 6, stk. 5, for så vidt angår supplerende stipendium til hel eller delvis dækning af undervisningsafgifter.

Ankenævnet har imidlertid ikke fundet, at der var hjemmel til i andre tilfælde at holde private legater uden for opgørelsen af egenindtægten, heller ikke selv om pengene er givet til et bestemt studieformål og derfor ikke kan anvendes til dækning af den studerendes almindelige leveomkostninger. Statens uddannelsesstøtte og undervisningsministeriet er af samme opfattelse.

Ankenævnet må således fastholde den trufne afgørelse.

...«

I klagen til ombudsmanden gjorde A gældende, at det ikke havde været hensigten med loven om statens uddannelsesstøtte, at private stipendier - givet til et bestemt studieformål, der er økonomisk krævende - skulle medregnes til støttemodtagerens egenindtægt.

Statens uddannelsesstøtte fastholdt i en udtalelse i anledning af klagen, at de private legater skulle medregnes ved opgørelsen af A's egenindtægt.

Uddannelsesstøtten tilføjede:

»... der (er) med virkning fra den 1. august 1985 i § 15, stk. 6, i bekendtgørelsen om uddannelsesstøtte (bekendtgørelse nr. 335 af 4. juli 1985)... sket en ændring i denne praksis, således at der kan ses bort fra visse legater til studierejser m.v.

Statens uddannelsesstøtte finder imidlertid ikke, at denne bestemmelse kan finde anvendelse i den her foreliggende sag, som vedrører støtteåret 1981/82, idet man herved ville give klageren en gunstigere stilling end de øvrige støttemodtagere i tilsvarende situation.«

Ankenævnet henholdt sig i en udtalelse i anledning af klagen til uddannelsesstøttens ovennævnte udtalelse.

A blev gjort bekendt med udtalelsen, og han gjorde herefter gældende, at det forhold, at statens uddannelsesstøtte fandt, at den ny praksis efter reglerne i bekendtgørelsen af 4. juli 1985 ikke kunne finde anvendelse i hans sag, var sagen uvedkommende. Han fastholdt, at den hidtil fulgte praksis var lovstridig.

Ombudsmanden udtalte følgende i en skrivelse til A:

»Bestemmelserne i § 5, stk. 1, og § 6, stk. 3 og 5, i den dagældende lov om statens uddannelsesstøtte (lov nr. 218 af 23. maj 1979) havde følgende indhold:

§ 5, stk. 1:

»Ydelsen af stipendier er afhængig af ansøgers indtægts- og formueforhold, jfr. § 6.«

§ 6:

»Stk. 3. Ved egenindtægten forstås ansøgers indtægt i støtteperioden med fradrag på grund af eventuelle forsørgelsespligter, jfr. stk. 4, men med tillæg af 75 pct. af den del af ansøgers nettoformue, der ved støtteperiodens begyndelse overstiger 25.000 kr.

...

Stk. 5. Overstiger egenindtægten i et støtteår inklusive stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte ..., nedsættes det tildelte stipendium med det overskydende beløb. For ansøgere, der har modtaget supplerende stipendium til hel eller delvis dækning af undervisningsafgifter, jfr. § 9, stk. 4, forhøjes maksimumsbeløbet på ... dog med dette stipendietillæg...«
Med hjemmel i lovens § 1, stk. 6, havde undervisningsministeren i bekendtgørelse nr. 209 af 21. maj 1980 om uddannelsesstøtte, § 17, bemyndiget statens uddannelsesstøtte til at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved ansøgning om stipendiestøtte og om stipendieberegningen.

I medfør heraf havde statens uddannelsesstøtte i regelsamling for støtteåret 1981/82, afsnit III, pkt. 4.1.1., fastsat følgende regler om ansøgerens indtægtsforhold:

»...

Det her nævnte indtægtsbegreb er *brutto*-indkomsten. Boligsikring, børnetilskud, ungdomsydelse, hjælp ydet efter den sociale bistanndslovs § 42, stk. 1, og supplerende hjælp i.h.t. bistanndsloven iøvrigt medtages dog *ikke* i denne. Statsgaranterede studielån medregnes *ikke* i beløbet. Arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge og barselsdagpenge *skal medtages* ved opgørelsen af egenindtægten.

...«

I statens uddannelsesstøttes ansøgervejledning 1981/82 var der anført det samme om ansøgerens bruttoindtægt. Der var her også anført, at legater skulle medtages i bruttoindtægten.

I den ovennævnte bestemmelse i § 15, stk. 6, i bekendtgørelse nr. 335 af 4. juli 1985 om statens uddannelsesstøtte er bestemt følgende:

»Ved opgørelsen af egenindtægten kan statens uddannelsesstøtte efter anmodning se bort fra legater, som udtrykkeligt er givet til hel eller delvis dækning af undervisningsafgifter. Det samme gælder legater, der udtrykkeligt er givet til hel eller delvis dækning af udgifter til studierejser eller studieophold, forudsat at studierejsen eller studieopholdet er anbefalet af uddannelsesinstitutionen. Der kan endvidere efter anmodning ses bort fra legater, som udtrykkeligt er givet til hel eller delvis dækning af udgifter til uddannelser i udlandet, som er godkendt efter særlige regler, fastsat af undervisningsministeren, for tiden kapitel 2 i bekendtgørelse nr. 363 af 28. juli 1983 om uddannelsesstøtte til udlændinge og om uddannelsesstøtte til uddannelser og studieophold i udlandet.«

Bekendtgørelsen havde virkning fra den 1. august 1985.

Der er ikke i loven eller i administrativt fastsatte regler taget nærmere stilling til, hvorledes der skal forholdes med egentlige genstandslegater, f.eks. et legat i form af et bogværk. Jeg går imidlertid ud fra, at statens uddannelsesstøtte og ankenævnet for uddannelsesstøtte er enige i, at egentlige genstandslegater ikke skal medregnes ved opgørelsen af egenindtægten, eller at et sådant legat i hvert fald kun skal medregnes med værdien for den pågældende modtager af legatet.

Det kan i nogle tilfælde bero på tilfældigheder, om et legat får karakter af et egentligt genstandslegat, eller om legatet udbetales i penge, men til et ganske bestemt på forhånd angivet formål - f.eks. indkøb af et bestemt bogværk. Legater af den sidstnævnte karakter bør efter min opfattelse efter omstændighederne kunne sidestilles med egentlige genstandslegater. I den foreliggende sag er forholdet det, at De ansøgte Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse om hjælp til anskaffelse af nogle ganske bestemte ting, at legatet blev ydet til dækning af udgifter netop i forbindelse med disse anskaffelser, og at De senere fremlagde dokumentation for, at legatet (3.000 kr.) faktisk var anvendt i overensstemmelse hermed.

Under disse omstændigheder finder jeg, at det er mest nærliggende at sidestille legatet med et genstandslegat, således at det holdes uden for opgørelsen af egenindtægten eller alene medregnes med værdien for Dem. (Jeg bemærker i øvrigt, at legatet ikke kan antages at være skattepligtig indkomst, jfr. statsskattedirektoratets ligningsvejledning for 1982, pkt. E 3.5.3. (s. 300)).

Jeg har samtidig hermed henstillet til ankenævnet for uddannelsesstøtte at tage sagen op til fornyet overvejelse og derefter meddele Dem en ny afgørelse.

Jeg har udbedt mig underretning om den fornyede afgørelse.

Det forhold, at legatet på 1.979,50 kr. fra Einar Hansens Forskningsfond er medtaget ved opgørelsen af egenindtægten giver mig ikke anledning til bemærkning.

...«

Ankenævnet for uddannelsesstøtten underrettede mig om, at ankenævnet på ny havde drøftet sagen med styrelsen for statens uddannelsesstøtte og undervisningsministeriet, og at ankenævnet herefter havde tiltrådt, at legatet på 3.000 kr. fra Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse ikke blev medtaget ved opgørelsen af A's egenindtægt for støtteåret 1981/82.

Jeg meddelte ankenævnet for uddannelsesstøtten, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.